

Nr 54

Av fröken Åsbrink och herr Blomkvist, om åtgärder för att underlätta invandrarnas inordnande i det svenska samhället.

Allteftersom Sverige i ökande omfattning mottar invandrare av skilda nationaliteter blir frågan om invandrargruppernas möjligheter till en naturlig assimilering i det svenska samhället alltmer aktuell. Uppenbart är att därvid snabbaste möjliga effektivitet med svenskt språk och svenskt samhällsliv spelar en avgörande roll för invandrarnas möjligheter att på ett naturligt och självklart sätt inlemmas i det svenska samhället.

Språksvårigheter och bristande förtrogenhet med grundprinciper i det svenska samhället skapar såväl personliga konflikter som kostnadskrävande åtgärder från samhällets sida på ett för sent stadium.

Mycket arbete har från olika svenska myndigheters sida nedlagts för att hjälpa invandrare till rätta, men uppenbart är att mycket ännu brister.

Tydligt visar sig behovet av:

1. *Ökad effektiv undervisning åt alla invandrare, omedelbart vid deras ankomst till landet.* Sålunda framstår som uppenbart otillfredsställande de nu gällande bestämmelserna från arbetsmarknadsstyrelsen om att s. k. intensivkurser i svenska förbehålles dem som vid arbetsförmedling sökt men inte erhållit arbete. Skall vi få i det svenska samhället verkligt integrerade invandrare måste intensivundervisning komma till stånd för alla och därtill snarast möjligt vid deras ankomst. Härav föranledda ökade kostnader återvinnes med all säkerhet genom en i längden minskad belastning på skilda sociala institutioner.

2. *En folder om det svenska samhället och om möjligheterna att få undervisning i svenska som obligatoriskt utdelas till varje invandrare, samtidigt som han söker arbetstillstånd.*

3. *En utvidgad invandrantidning* — på respektive länders språk plus en upplaga på svenska — där man tagit lärdom av andra länders, exempelvis Israels, erfarenhet av en pedagogiskt klar och lättillgänglig information med vissa särskilt för undervisningsbruk tillrättalagda avsnitt.

4. *Program i Sveriges Radio* som dagligen meddelar på särskilt lättillgänglig svenska aktuell samhällsorientering, i likhet med vad som sker exempelvis i BBC och Israels radio.

5. *En noggrant utarbetad läroplan* i svenska med samhällsorienterande inriktning. Denna läroplan bör vara uppdelad på de olika grupper, som behöver undervisning i svenska — från analfabeterna, en grupp som icke får glömmas och som kräver säkerligen minst 2 års skolgång, och de grupper som på grund av ytterst knapphändig tidigare undervisning måste beredas åtminstone ett års påbyggnad och till de lätt och snabbt avancerande.

6. Utarbetandet av *diagnostiska prov*. Resultatet av dessa skulle sedan kunna ligga till grund för graderade omdömen om språkfärdigheten i svenska att foga till ansökningshandlingar (jfr det franska systemet).

7. *Utbildad lärarkraft*. Många har i vårt land av rent intresse för invandrarna gripit sig an med en undervisning i svenska som mer byggt på entusiasm än kunnande. Med den omfattning och den vikt för hela samhället denna undervisning nu fått framstår det som nödvändigt att lärarutbildning och anställningsvillkor utarbetas och fastställs noggrannare än hittills skett.

8. *Konsulenttjänster* bör inrättas. Dylika bör kunna knytas till läns skolnämnderna och — som nu sker med vissa dylika tjänster — få flera län till sitt arbetsområde (regionalkonsulent). En ytterst angelägen uppgift för dessa konsulenter bör vara att komma till rätta med problemen i samband med den avbrutna svenskundervisning, som alltför ofta blir följderna av industrins efterfrågan på arbetskraft.

9. Klarhet om *arbetsuppgifternas inplacering inom de statliga verk, som berörs av dem*. Huvudparter är skolöverstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen och invandrarverket. Eftersom tyngdpunkten synes falla på de pedagogiska uppgifterna förefaller det naturligt att skolöverstyrelsen får taga hand om uppgiften att — i nära samarbete med övriga berörda verk — planlägga arbetet. Icke minst erfordras en utökning och förbättring av läroboksbeståndet och övrigt undervisningsmaterial. Det förråd, som nu finns, täcker endast de rent elementära undervisningsmomenten, medan läromedel för påbyggnad av grundkursen i stor utsträckning saknas. Till SÖ:s uppgifter skulle då höra att stimulera till fortsatt läroboksförfattande. Nya tjänster behöver därvid eventuellt inrättas. Kostnaden för dessa torde dock mer än väl uppvägas av den ökade effektivitet inom undervisningen för utlänningar, vilken måste bli följderna av att en samordnande kraft finnes.

Det får inte bli så, att dessa frågor blir hängande i luften på grund av att det är så många olika ämbetsverk som har del i ansvaret för våra invandrarars infogande i det svenska samhället. Starka humanitära, sociala och ekonomiska skäl talar för att snabba — och effektiva — åtgärder är av nöden.

Med stöd av vad ovan anförts får vi härmed föreslå,

att riksdagen hos utbildningsdepartementet hemställer, att departementet måtte — utan att invänta invandrarutredningens förslag till långsiktiga lösningar — upptaga sådana överläggningar med berörda ämbetsverk att riktlinjer kan uppdragas för ett *snabbt* verkställande av ovan framförda förslag.

Stockholm den 14 januari 1970

Eva Åsbrink (s)

Arne Blomkvist (s)